
Amszterdami nyilatkozat Európa szociális helyzetéről

Valamennyi polgár alapvető emberi méltósága tiszteletének igénye folytán szükséges kinyilatkoztatnunk, hogy nem akarunk Európa városaiban növekvő számú koldust, csavargót és hajléktalant látni. Azt sem akarjuk, hogy Európát a munkanélküliek serege, a növekvő szegénység és az olyan társadalmi csoportok jellemezzék, amelyek csak korlátozott mértékben juthatnak egészségügyi és szociális ellátáshoz. Ezek és sok más negatív jelenség bizonyítja, hogy Európa képtelen emberhez méltó életet biztosítani valamennyi polgár számára.

Ezzel szemben mi olyan európai társadalmat szeretnénk, amely gazdaságilag sikeres, ugyanakkor elősegíti a társadalmi igazságosságot és a polgárok részvételét. Ez olyan Európa volna, ahol az élet szociális minősége a legfőbb érték. Ennek az Európának a polgárai részt tudnának venni, és részt is kellene venniük a saját közösségeik gazdasági és társadalmi életében, olyan körülmények között, amelyek egyaránt növelik egyéni lehetőségeiket, valamint a saját kisebb és nagyobb közösségeik jólétét. Ehhez a részvételhez azonban arra van szükség, hogy a polgárok elfogadható szintű gazdasági biztonságban és szociális gondoskodás mellett, összetartó közösségekben éljenek, és lehetőségük legyen képességeik teljes kibontakoztatására. Másként szólva, a szociális helyzet attól függ, hogy az európai polgárok milyen mértékig élvezik a gazdasági, szociális és politikai állampolgáriságot. Egy globalizálódott gazdasági rendszerben a versenyképességnek együtt kell járnia a szociális kohézió elősegítésével, valamint minden egyes európai polgár lehetőségeinek a kihasználásával.

A szociális fejlődés az alábbi alapvető feltételeket igényli:

- biztonság és védelem az erőszakkal és az ökológiai fenyegetéssel szemben;
- elfogadható lakhatás, fűtés, ruházkodás és élelmiszer mindenki számára;
- minden rászoruló számára elérhető egészségügyi és más szociális ellátás;
- az emberek saját igényeinek megfelelő életvitel megszervezésének lehetősége, beleértve közös háztartás kialakítását, a gyermekek nevelését éppen úgy, mint a családdal és a barátokkal való megfelelő idő eltöltését;

- elégséges munka mindenki számára, nemcsak a munkaerőpiacon érvényesülő foglalkoztatás tekintetében, hanem a társadalmilag hasznos, nem fizetett tevékenység terén is;
- minden munkavállaló számára olyan jövedelem, amely lehetővé teszi számukra a társadalomban való teljes értékű részvételt;
- elfogadható jövedelem azok számára, akik nem képesek dolgozni, illetve azoknak, akikről korukból adódóan vagy meggyengült egészségi állapotuk miatt nem várható el a munkavégzés;
- a társadalomba és a helyi közösségbe való teljes integrálódás lehetősége minden fiatal, idős, csökkent munkaképességű, etnikai kisebbséghez tartozó személy, illetve migránsok számára;
- az olyan szociális védelmi rendszerekhez való hozzájutás, amelyek a szolidaritás elvén alapulva lehetővé teszik, hogy a polgárok az előre nem látható szociális problémák esetén továbbra is fenntarthassák addigi életszínvonalukat; ezeknek a szociális védelmi rendszereknek elsősorban a szociális kockázatok megelőzésére kellene koncentrálnia, és csak ezt követően kellene hozzákezdeni a probléma kezeléséhez, végül a pénzügyi kompenzációkhoz;
- élethosszig tartó oktatási és képzési lehetőség mindenki számára;
- méltányos adórendszer;
- a diszkrimináció megszüntetése nemzetiség, kor, nem, faj, vallási, politikai vagy más meggyőződés, családi állapot és szexuális beállítottság alapján.

A szociális fejlődés fenti szempontjait olyan kikényszerítő alapjogok elismerésén keresztül kell megvalósítani, amelyek jogilag egyaránt kötelezőek minden jogalkotóra, a közigazgatásban dolgozókra és a bírókra. Ezen jogok érvényesítésének a határai ott húzódnak, ahol az már mások megfelelő jogait sértené.

Európa szociális fejlődése érdekében szükséges, hogy az európai polgárok támaszkodhassanak az Európai Unió, a tagállamok és a helyi szervezetek között a hatáskörök világos és hatékony megosztására.

– Az európai polgároknak joguk van megismerni a politikai felelősöket, és szükség esetén kérdőre is vonhatják a hibás politikát folytató személyeket.

– A politikai döntéshozatal demokratikus jellegének megerősítése bármely szinten szükségessé teszi, hogy garantálják az érintett társadalmi szervezetek és mozgalmak bekapcsolódását ebbe a folyamatba.

– A gazdaság globalizálódása miatt elengedhetetlen, hogy Európa teljes tudatában legyen szociális felelősségének a globális skálán leggyengébbnek bizonyulókkal szemben.

Az Európai Unióval kapcsolatban sürgető feladat, hogy:

- minden jelentős európai politikát alávegyenek a szociális kohézióról készülő hatástanulmányok;
- olyan programot dolgozzanak ki, amely hangsúlyozza annak a helyzetnek a költségeit, amelyben nem alakul ki a Szociális Európa, és amely az Európai Uniónak mint egésznek a szociális aspektusairól hoz létre egységes statisztikai felméréseket;

– világos, számonkérhető célokat fogalmazzon meg minden olyan szociális területen, amely szerepel az Európai Unió azon jogforrásaiban (beleértve az ajánlásokat is), amelyek a szociális aspektusokkal kapcsolatban eddig megszülettek, valamint rendszeresen jelentéseket készítsen arról, hogy ezeket a célokat milyen mértékben sikerült megvalósítani;

– új napirendet kell kidolgozni Európa szociális fejlődésének felgyorsítására, amely ebbe a munkába egyaránt bevonja a politikai döntéshozókat, a tudósokat és a polgárokat.

Mint felelősséget viselő európai polgárok, ezennel ünnepélyesen kinyilvánítjuk, hogy az Európai Unióban sürgősen elsőbbséget kell biztosítani a szociális fejlődésnek; különben ez nem az az unió, amelyet mi támogatásunkról biztosíthatunk. A szociális fejlődés a sokféle megközelítés eredménye lehet, tükrözve a mi Európai Uniónk népeinek és nemzetekének sokféleségét. A szociális fejlődés támogatása, garantálása és fenntartása Európa átalakításának elengedhetetlen alkotóeleme. Ennek következtében az Európai Unió haladéktalan kötelessége demonstrálni az irányú elkötelezettségét, mely szerint közösségi szinten kiegészíti a tagállamok európai szociális védelmi rendszereit, valamint védelmezi és kiigazítja ezeket annak érdekében, hogy meg tudjanak felelni a következő évezred kihívásainak. A szociális fejlődés és az azt alátámasztó európai modell egyaránt alapvető fontosságú a befogadó, minden polgárát szolgáló Európa megteremtése érdekében.

Amszterdam, 1997. június 10.